

Sammanhang

Barndomen påverkas av vilket kön barnet tillhör. Det innebär att flickors behov och rättigheter kräver särskild uppmärksamhet inom politik som berör barn. Flickors och pojkars exponering för könsstereotyper i medier och utbildning och det faktum att flickor och pojkar behandlas olika bidrar till stereotypa utbildningsval och yrkesval. Flickor är mer sårbara för könsrelaterat våld, däribland sexuella övergrepp, pornografi och människohandel. Andra former av våld mot barn, i synnerhet mot flickor, där ny teknik används, däribland internetmobbing, har blivit allt vanligare. Flickor från avlägsna landsbygdsområden, flickor med funktionsnedsättningar, romska flickor och flickor på barninstitutioner upplever fortfarande svårigheter när det gäller att få tillgång till hälso- och sjukvård, utbildning och socialtjänst. Därutöver har måltidsvanor och allmän och sexuell hälsa en könsrelaterad dimension och upplevs på olika sätt av flickor och pojkar.

Rådets slutsatser (Europeiska unionens råd) om det slovenska ordförandeskapets rapport (2008)

- Rådet anser att EU:s politik och åtaganden på området barn inte i tillräckligt hög grad tar hänsyn till jämställdhetsaspekter.
- Rådet uppger att flickors specifika nackdelar endast ägnas särskild uppmärksamhet på ett fåtal områden (exempelvis vissa former av diskriminering och våld, såsom kvinnlig könsstympning).

EU-agenda för barns rättigheter (2011)

- Syftar till att främja effektivt genomförande av bestämmelserna om barns rättigheter i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och barnkonventionen.
- Föreslår en rad konkreta åtgärder (exempelvis rättsväsende som tar hänsyn till barns behov, skydd av barn i sårbara situationer samt insatser för att bekämpa våld mot barn såväl inom som utanför EU).

EU-direktiv (2011–2012)

- Konstaterar att barn löper särskilt hög risk att drabbas av våld och målet är därför att stärka systemet för skydd av offer (direktiv 2011/36/EU om människohandel, direktiv 2011/92/EU om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn).

- Det behövs särskilda tjänster för sårbara grupper (exempelvis kvinnor som är offer för övergrepp och deras barn) (direktiv 2012/29/EU om offer för våld).

Rådgivande rapport till kommissionen och rådets slutsatser (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) (2012)

- Beskriver effekterna av den ekonomiska och finansiella krisen för barn.

Europeiska kommissionens rekommendation (2013)

- Betonar den förhöjda risken för barn att drabbas av fattigdom och social utestängning.
- Insatser för att främja jämställdhet och åtgärder mot diskriminering av barn oavsett diskrimineringsgrund bör ligga till grund för allt arbete som utförs för att motverka barnfattigdom och social utestängning.
- Barn ska betraktas som självständiga rättighetsinnehavare och insatser som är särskilt inriktade på barn (exempelvis att minska antalet barn som lämnar skolan i förtid) och våld mot barn bör genomföras.

De strategiska målen i Pekingplattformen och EU:s indikatorer

- L.1** Utrota alla former av diskriminering av flickor.
- L.2** Utrota negativa kulturella attityder och sedvänjor avseende flickor.
- L.3** Främja och skydda flickors rättigheter och öka kunskapen om deras behov och potential.
- L.4** Avskaffa diskriminering av flickor inom utbildning, kompetensutveckling och yrkesutbildning.
- L.5** Avskaffa diskriminering av flickor inom hälsa och näring.
- L.6** Avskaffa det ekonomiska utnyttjandet av barn och barnarbete samt skydda unga flickor i arbetslivet.
- L.7** Utrota våld mot flickor.
- L.8** Främja flickors medvetenhet om deltagande i socialt, ekonomiskt och politiskt liv.
- L.9** Stärka familjens roll när det gäller att förbättra flickors status.

Under det slovenska EU-ordförandeskapet år 2008 enades rådet om tre indikatorer för bedömning av sexualundervisning, relationskunskap, negativa självbilder hos flickor och pojkar, flickors och pojkars relativa prestationer vid 15 års ålder inom matematik och naturvetenskap samt kvinnors deltagande i högre utbildning i ämnen där de tenderar att vara underrepresenterade.

Databasen Kvinnor och män i EU – fakta och siffror, som upprättats av Europeiska jämställdhetsinstitutet, innehåller de senaste uppgifterna och den senaste informationen på området. Databasen finns på <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Kunskaper från EU-övergripande uppgifter

Klyftan mellan könen i fråga om resultat i matematik och naturvetenskap minskar

Resultatet av 2012 års Pisaundersökning (OECD:s Pisaundersökning) tyder på att flickors resultat i matematik är sämre än pojkars. Skillnaderna mellan pojkar och flickor tycks dock minska jämfört med 2009. Inom naturvetenskap är skillnaderna mellan flickor och pojkar mindre och flickor presterar bättre än pojkar i de flesta medlemsstater.

Andelen kvinnor som studerar inom lärarutbildning och undervisningspedagogik var mycket hög under 2006 och fortsätter att vara det. År 2012 utgjorde kvinnor 77 procent av alla studerande inom detta område på EU-nivå.

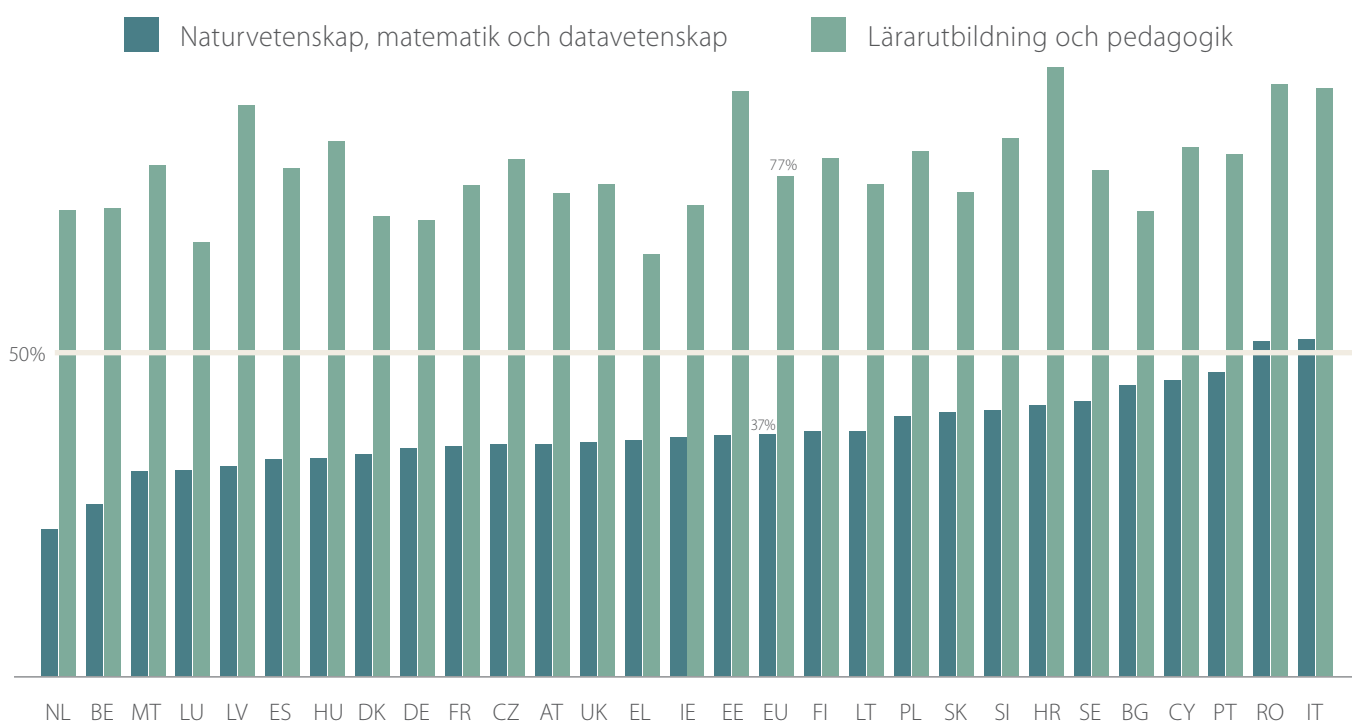
När det gäller kvinnors underrepresentation är högre utbildning inom naturvetenskap, matematik och datavetenskap det område som har mest ojämn könsfördelning. År 2012 utgjorde flickor mindre än hälften av de studerande i de flesta medlemsstater.

Sexualundervisning och relationskunskap inom EU ser olika ut och tenderar att vara inriktat mot hälsa

Sexualundervisning och relationskunskap ser olika ut i olika medlemsstater och vänder sig till olika åldersgrupper. År 2012 var sexualundervisning inte obligatoriskt i sju av medlemsstaterna. I många medlemsstater ingår sexualundervisning och relationskunskap endast under de tidiga skolåren. Endast i ett fåtal länder ingår dessa ämnen i undervisningen under hela skoltiden.

I alla medlemsstater är sexualundervisning och relationskunskap främst inriktat på frågor såsom preventivmedel, sexuellt överförbara sjukdomar och oplanerade graviditeter. I de flesta fall behandlas inte frågor såsom könsrelaterat våld, könsstereotyper i kärleksförhållanden, stigma förbundet med hiv/aids och HBTQ-frågor. Flera medlemsstater har genomfört åtgärder för att

PROCENT KVINNOR INOM HÖGRE UTBILDNING AV ALLA STUDERANDE ÅR 2012

Källa: Eurostat, utbildningsstatistik.

garantera flickors tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Från väldigt tidig ålder har flickor en negativ kroppsuppfattning

Undersökningen om sociala faktorer för hälsa och välbefinnande hos ungdomar, som genomfördes 2009/2010 inom ramen för projektet Skolbarns hälsovanor (Health Behaviour in School-aged Children, HBSC), innehåller information om hur flickors och pojkars kroppsuppfattning utvecklas. Undersökningen baseras på frågor till flickor och pojkar om deras faktiska BMI och vilken uppfattning de har om den egna kroppen.

År 2010 varierade antalet flickor och pojkar som uppgav att de är "något tjocka" eller "för tjocka" bland medlemsstaterna, men totalt sett och över tid är det fler flickor än pojkar som uppger detta. 27 procent av de 11-åriga flickorna trodde att de vägde mer än vad de i själva verket gjorde, jämfört med 22 procent av pojkarna. Samtidigt visar BMI-beräkningar att risken för medicinsk övervikt eller fetma är högre hos pojkar (17 procent) än hos flickor (13 procent) vid 11 års ålder.

Flickors negativa självbild försämras med åldern och vid 15 års ålder är andelen som är missnöjda med sig själva som högst. År 2010 uppgav en stor andel 15-åriga flickor (40 procent) att de var överviktiga. Andelen 15åriga pojkar var 22 procent. På grund av en negativ kroppsuppfattning är det mer sannolikt att flickor använder sig

av viktminskningsprogram i mycket ung ålder. Andelen flickor som börjar banta ökar med åldern, medan andelen pojkar minskar.

Dessa beteenden är även ett resultat av könsstereotyper och mediernas påverkan på flickors självbild genom stigmatisering av vikt och figur, vilket är en aspekt som ännu inte beaktas inom aktuella indikatorer.

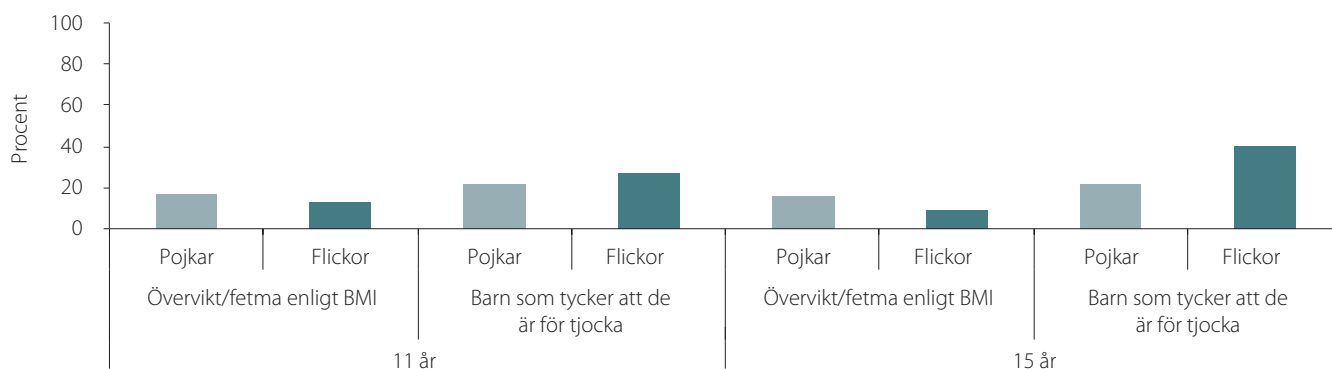
Könsstereotyper påverkar särskilda grupper av flickor på olika sätt

De särskilda situationerna och utmaningarna som romska flickor ställs inför har behandlats genom åtgärder i flera medlemsstater där romer är en del av befolkningen. Frågor som att lämna skolan i förtid, lägre utbildningsnivå och hög analfabetism måste behandlas. Samma fenomen kan konstateras bland flickor med utländsk bakgrund och från fattiga förhållanden. Dessa flickor tenderar att sluta skolan i förtid eftersom de måste ta lågbetalda arbeten eller förväntas ansvara för hem och familj.

Nya former av våld mot flickor

Andra former av våld mot barn, i synnerhet flickor, där ny teknik används, däribland internetmobbing, har blivit allt vanligare. Vissa medlemsstater har börjat anpassa sin lagstiftning för att säkerställa att flickor skyddas från denna form av psykologiskt våld, framför allt vid en ålder då det kan få katastrofala följder för flickors välbefinnande.

KROPPSUPPFATTNING: FLICKORS OCH POJKARS MISSNÖJE MED SINA KROPPAR

Källa: Projektet Skolbarns hälsovanor (Health Behaviour in School aged Children, HBSC).

Användbara initiativ:

I vissa medlemsstater har könsspecifika insatser genomförts för att uppmåna flickor och pojkar att överväga "icke-traditionella" ämnen och **karriärvägar**. I Österrike, Tyskland och Nederländerna anordnas särskilda dagar för flickor varje år, och i Cypern, Danmark och Polen anordnas liknande åtgärder, exempelvis kampanjen "Girls as Engineers!" i Polen. I Estland anordnas karriärdagar för flickor (och pojkar), stöd och utbildning för att uppmuntra flickor och pojkar att välja icke-traditionella karriärvägar och utbildning för att öka egenmakt (Unece, 2014).

Vissa medlemsstater pekar på åtgärder som vänder sig till flickor som är utsatta för särskild diskriminering. **Program för att förbättra tillgången till utbildning** för barn från den romska befolkningsgruppen har genomförts i exempelvis Rumänien och Slovenien.

Hälsofrågor och åtgärder för att ta itu med våld mot flickor är några frågor som nämns i rapporterna till Unece. I Portugal, Ungern och Danmark införde man vaccination mot Humant papillomvirus (HPV) för tonårsflickor, och i Kroatien erbjuds särskild rådgivning om HPV till flickor och föräldrar inom ramen för ett program för att bekämpa och förebygga sexuellt överförbara sjukdomar. I Österrike och Ungern lade man tonvikt på att ägna resurser åt mer sårbara flickor. I Österrike finansieras akuttjänster för flickor och kvinnor som riskerar att falla offer för eller som är offer för tvångsäktenskap och i Ungern anordnas ett program för flickor som betraktas som sårbara ur flera olika hänseenden, såsom unga mödrar och narkotikamissbrukare.

FRAMSTEG OCH HINDER PÅ OMRÅDE L: FLICKOR

FRAMSTEG	HINDER
<ul style="list-style-type: none"> Världshälsoorganisationen har utarbetat standarder som utgör ett starkt underlag för införandet av riktlinjer om sexualundervisning och relationskunskap för medlemsstaterna. Klyftan mellan flickors och pojkars resultat inom matematik minskar. Flickor presterar bra inom naturvetenskap (i de flesta fall bättre än pojkarna). 	<ul style="list-style-type: none"> Sexualundervisning och relationskunskap skiljer sig åt mellan länderna inom EU, men tenderar att vara inriktade på hälsofrågor. Flickor är mer benägna att missbedöma sin vikt och se sig som överviktiga, vilket kan vara skadligt för deras hälsa. Flickor är underrepresenterade på området naturvetenskap, matematik och datavetenskap, såväl i skolan som inom högre utbildning. Det är fortfarande mer sannolikt att flickor väljer en karriär inom utbildning och pedagogik.

Vägen framåt för EU

- Det krävs en helhetsstrategi som genomsyrar andra delar av Pekingplattformen för att beakta flickors perspektiv (exempelvis hälsa, utbildning, fattigdom, medier).
- Framstegen när det gäller flickors resultat i matematik och naturvetenskap måste stärkas genom att uppnå en jämnare könsfördelning på avancerade studienivåer inom naturvetenskap, matematik och datavetenskap.
- Det krävs ett mer holistiskt tillvägagångssätt när det gäller sexualundervisning och relationskunskap med en mer omfattande fokusering på effekterna av normer, attityder och stereotyper och främjande av jämställda förhållanden.
- Åtgärder för att stärka flickors kroppsuppfattning och självbild, bland annat när det gäller normer, attityder och stereotyper, måste vidtas i tidig ålder.
- Det krävs åtgärder för att ta itu med andra former av våld där ny teknik används (exempelvis internetmobbing).

MISSING TRANSLATIONS

European Institute for Gender Equality (EIGE)

The European Institute for Gender Equality (EIGE) is the EU knowledge centre on gender equality. EIGE supports policy-makers and all relevant institutions in their efforts to make equality between women and men a reality for all Europeans and beyond by providing them with specific expertise and comparable and reliable data on gender equality in Europe.

More information: <http://eige.europa.eu>

The Resource and Documentation Centre (RDC) of the European Institute for Gender Equality is an innovative and practical tool developed to assist in locating key resources on gender equality, to facilitate the exchange of knowledge among those with an interest in gender equality policies and practices and to offer an online space for discussion and debate.

More information: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Contact information:

European Institute for Gender Equality
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITHUANIA
Tel. +370 5 215 7444, Tel. +370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9493-274-7
doi:10.2839/77657
MH-04-15-022-SV-N